

05

A

2203

C
RE
S
DI
SO

D. C
R
Sum

M.

Litteris

11,639 31
14
THESES INAUGURALES,
de,

CRIMINE MAGIÆ,

quas
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
SCEPTRI BORVSSICI ET BRANDENBUR-
GICI HEREDE &c. &c.

IN ACADEMIA REGIA FRIDERICIANA,
Ex decreto Illustris Facultatis Iuridicæ
PRAESIDE

D. CHRISTIANO THOMASIO, Icto,
REG. MAI. BORVSS. CONSIL. PROF. PVBL. & h. t. DECANO,

PRO LICENTIA

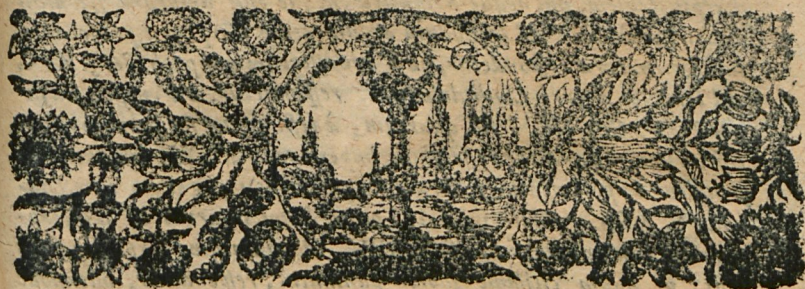
Summos in vtroque iure honores & DOCTORALIA
Privilegia legitime consequendi,
IN AUDITORIO MAIORI,
Horis Ante- & Pomeridianis

Solemni Eruditorum disquisitioni submittit

M. IOHANNES Reiche/ Amplifs. Ordinis
Philosophici Adiunctus

ad D. 12. Novembr. 1701.

HALAE MAGDEBURGICAE,
Litteris CHRISTOPH. SALFELDII, REGIMIN. REG. BORVSS. Typog.

S U M M A R I A.

Introitus. §. I. Fabulæ de magis & sagis referta sunt scripta Virorum celeberrimorum tam Catholicorum, quàm Protestantium. §. II. Autores, qui defenderunt non dari magiæ crimen, imprimis Johannes Wierus, Antonius van Dale, & Balchazar Beckerus. §. III. Commendatur Autor Cautionis criminalis de processibus contra sagas. §. IV. Qui tamen cum se Catholicum esse fingit, multa reliquis industria aliorum. §. V. Concedimus dari diabolum eumque operari in improbis; negamus tamen dari crimen magiæ. §. VI. Differentia inter hypothesein nostram, Beckeri, & vulgarem. Definitio diaboli. §. VII. Beckeri & nostra hypotheseis vindicata à suspitione Atheismi. §. VIII. Magia olim denotavit quancunque scientiam occultatam. §. IX. Non sermo est de magiâ naturali aut artificiali, sed de dementiâ, §. X. cujus definitio à plerique inconvenienter omissa, §. XI. proponitur. §. XII. Affirmanti dari crimen magiæ incumbere probationem, non nobis. §. XIII. Argumenta Carpzovii pro existentia magiæ cum responsionibus nostris. Ad primum: Jure divino debere magos interfici. Responderetur, magos ibi non puniri propter pactum cum diabolo, sed propter idololatriam, §. XIV. Satisfit Carpzovio excipienti legem divinam non loqui solum de veneficiis. §. XV. Nova objectio de magis Pharaonis, quod illi pacta cum Diabolo habuerint, resolvitur. §. XVI. De sagâ Sa-

mualem evocante, item de Manasse. §. XVII. Pythonissa in Endor decipit Saulem, qui neque Samuelem, neque ejus umbram, sed nihil vidit. §. XIX. Ad secundum argumentum Carpzovii provocantis ad legem naturae respondetur, eum hoc assertum non probasse. §. XIX. Ad tertium à Jure Civili desumptum respondetur, à Veneficis ad sagas N. V. C. §. XX. Au quartum, à testimonio scriptorum Pontificiorum, respondetur, esse planè impertinens §. XXI. ubi simul ostenditur impertinentia doctrinae de pacto tacito sagarum cum Diabolo. §. XXII. Male inferri à poenâ homicidarum & adulterorum ad poenam sagarum. §. XXIII. Ad quintum: expedire sagis ipsis, ut quam citissime morte puniantur, respondetur, ostensione multiplicis inconvenientiae. §. XXIV. Respondetur ad conclusionem Carpzovii §. XXV. Contra Spizelium ostenditur: nostram sententiam non sternere viam Atheismo; §. XXVI. eum malè inferre à magis, de quibus loquitur Scriptura, ad magos de quibus questio est; §. XXVII. eum frustra provocare ad auctoritatem patrum Ecclesiae, §. XXVIII. & magis frustra ad auctoritates aliorum & experientiam quotidianam §. XXIX. Transitus ad probationem negativam, quod crimen Magia non detur. §. XXX. I. quia Diabolus non potest corpus assumere. Satanas Christum tentans non fuit Diabolus corporeus. Praejudicia ex imagunculis Catecheticis orta. §. XXXI. II. quia Christus dixit, Spiritum non habere carnem & ossa. §. XXXII. III. quia non potest diabolus turbare potentiam naturae invisibilis. §. XXXIII. IV. quia ex mente dissentientium diabolus tam impotens est spiritus, ut crepitu ventris possit ejici. §. XXXIV. V. Nullus effectus est & nullus usus foederis Diabolici cum hominibus, neque ex parte hominum, §. XXXV. neque ex parte Diaboli. §. XXXVI. Exponitur origo fabulae de crimine magia, & ostenditur, cur incipi debeat à doctrinâ Graecorum. §. XXXVII. Horum sententia de demonibus usque corporeis, & horum commercii cum hominibus. §. XXXVIII. Similis doctrina apud Judaeos Pharisaeorum. §. XXXIX. Mixtura doctrinae Pharisaeicae & Platonicae ac Stoicae apud Patres priorum seculorum, §. XL. Cur restauratis Academiis à Theologis Pontificiis quamvis Aristotelicam philosophiam proficientibus ista fabula Platonica ac Stoica de

a
ne
ho
tu
fis
§.
m.
fo
gio
ga
tu
ces
pro
ren
lia
fi
Hi
do
M.
qu
ca
rio

I

nuga
hinc
tame
niculu

dæmonum commerciis cum hominibus fuerint canonisatas. Variarationes afferuntur. §. XLI. Leges Civiles nihil de pacto Diaboli cum hominibus memorant. Lex 4. Cod. de Malef. & Mathem. ab iniustitiâ vindicata. §. XLII. Glossatores Itali Juris Civilis quibus de causis erroneas multas doctrinas de crimine Magia Glossis inseruerint. §. XLIII. Origo & progressus in Germaniâ sententia de crimine magia & Magis etiam non nocentibus igne puniendis, tam ante reformationem, §. XLIV. quam post eam apud JCros utriusq. religionis Protestantium. §. XLV. Frequencia processuum contra sagas in terris Lutheranis. Zelus Spizelii. Imperinentia & eventus Processus Suecici. §. XLVI. Causa cur hæc frequentia hodie cesset, & spes adfite saniorum temporum §. XLVII. Nunquam in processu contra sagas adfuit corpus delicti, adeoque otiosum est querere de indiciis hujus delicti. §. XLVIII. Falsa indicia Magia illegalia. §. XLIX. Absurdissimum, quod insignis testatio externa pietatis sit signum Magie §. L. Indicia Magie qua suppeditantur in Constitutione Criminali sunt etiam insufficientia. §. LI. I. Oblatio ad docendam Magiam. §. LII. II. Mina de damno dando alteri per Magiam §. LIII. III. Conversatio cum Magis & sagis. §. LIV. IV. Si quis utatur rebus de Magia suspectis. §. LV. Cautio unica circa processum. Ne Princeps permittat processum, neue Judex inferior de Crimine Magia inquinat. §. LVI.

§. I.

DE Magia crimine dum meditor, an tale thema sit, quod post tot tractus Scriptorum quæ Pontificiorum quæ Protestantium, tam ex Theologorum quam JCtorum classe denuo in cathedram revocetur; atque eum in finem variorum scripta de magia evolvo, non solum admiratus sum, quod ubique ferè multas nugas & fabulas, nullibi autem solidi aliquid, sed saltem hinc inde umbras quasdam veritatis deprehenderim, cum tamen & materiæ dignitas, & tot innocentium hominum periculum, & totius humani generis interesse, ut à stultissimâ su-

perstitutione liberetur, dudum postulaverit, ut eruditus non solum, sed & vulgo hominum oculi aperirentur, atque errores plusquam Papistici, qui hactenus mentes universonum fascinauerant, ex animis eorum expellerentur. Cogitanti autem rursus causas, (de quibus infra dicetur) ob quas istæ falsæ persuasiones de crimine magiæ, & de fœdere magorum & lamiarum cum diabolo, adhuc quotidie inculcentur populo, & iis, qui larvam hanc falsæ sapientiæ detrahere & veritati locum facere allaborant, tantum non ab omnibus, etiam piis aliàs ac placidis viris pro hominibus impiis & atheis, aut planè pro ipsius magis haberi soleant, simul perspexi, quod & mihi cautè propedendum sit, imò iudicavi, quod vires meas istum propositum ferè superet, dignum hic aliquid proferendi vel aporobatione publica, vel etiam assensu paucorum veritatem sincerè quaerentium. Prius enim sperare non permittit autoritatis præiudicium, cui quam plurimi adhuc immersti sunt, posterius autem adeò expectare non possum, quia & imbecillitas ingenii, & errorum hic occurrentium copia, & temporis, quod elaborationi huic destinatum est, breuitas mihi potius persuadent, ut ab his veritatis studiosis veniam petam, si in re arduâ ac difficili theses meæ ipsorum expectationi non sint responsuræ. & simul sincerè declarem, me quibuscunque diversa vel ex sacris literis non contortè expositis, vel ex dictamine rationis reetæ monstrantibus, statim assurrectorum esse.

§. II. De Scriptoribus equidem Pontificiis, Torreblancâ, Bodino, Remigio, Del Rio, aliisque non mirum est, quod fabellis pudissimis orbem eruditum, quamvis fortè bonâ fide, de ceperint; postquam hodiè quibusvis constat, Papisimum totum esse fabulam ex Gentilismo ac Judaismo conflaram, infra verò dicenda sunt ostensura, quod prima origo doctrinæ de crimine Magiæ fraudi Gentilium, & stupiditati ac superstitioni Judaicæ originem debeant. De his igitur verè iudicavit Naudæus in *Apologia Virorum de magia falso suspectorum cap. ult. Ala verité c'est une chose étrange, quo Del Rio, le Loger, Bodin, de Lancre, Gödelmann, qui ne sont encore parsones de credit, & de merite, ayent écrit si passionnément sur le sujet des Demons, sorcieries, & Magiciens, que de*

n' avoir jamais rebutté aucune histoire, quoique fabuleuse & ridicule, de tout ce grand nombre de fausses & absurdes, qu'ils ont mis peste mesle sans discretion parmi les vraies & legitimes. Sed utinam de Protestatibus scriptoribus non foret idem dicendum! Jam verò cum in Goedelmanno etiam hunc defectum notet Naudæus, qui tamen totus in eo est, ut ostendat, Lamias non inire pactum cum Diabolo, sed solum Magos, quid de aliis expectes scriptoribus, qui Goedelmannum cum Wiero damnant, quod Magiam defendere aut negare ausi fuerint. Sanè Carpzovius Criminalistarum Protestantium hodiè Monarcha (ut rem barbaram barbaris vocabulis efferam,) in *Praxi Crimm. part. 1. qu. 48.* id ex professo egit, ut rationes, quæ ex Wiero contrà existentiam Magiæ afferri possent, responderet, & communem errorem defenderet, cum tamen fabulæ quas ex actis variis, *ibidem & in sententiis 36. quæstioni, 50. subjunctis* recenset, tam crassæ sint, ut vel legisse easdem pudeat.

§. III. Scilicet jam circa initium Seculi decimi sexti Jo. Franciscus de Ponzinibus Jctus existentiam fœderis Diabolici in dubium vocavit, (*Vid. Part. 2. Mallei Maleficarum in fine*) Circa finem autem ejusdem Seculi Jo. Wierus Medicus de *præstigiis Demonum* tractatum satis prolixum edidit, in quo intendit ostendere, non dari Magiæ crimen, prout vulgò concipitur, & in apendice variis apologiis adversus varios censores hanc ipsam sententiam suam defendere satagit. Nam quem ulterius citat Carpzovius *d. qu. 48. n. 13.* Petrum de Apono, quando scripserit, nondum nobis constat, cum de eo autore nihil adhuc viderimus nisi forsan Carpzov. Petr. de Abano intelligat, cujus *elementa magica* nota. Sed tamen, uti omnibus accidere solet, qui in inventione veritatis primam glaciem frangunt, viderunt, multa dicti Autores, multa etiam præterviderunt, adeoque non adeò apti fuerunt, mundum per tot sæcula præjudicio erroris fascinatam erroris convincere. Petro Pomponatii *librum de incantamentis & Reginaldi Scoti Angli tractatum similem in Anglia autoritate publicâ combustum etiam non vidimus, quorum ille plerasque traditiones de Magis occultæ naturæ efficaciz, hic autem melancholiz & morbis variis, aut artibus*

tibus histrioncis adscripsit. *Vid. Voet. Disp. Select. Part. 3. p. 564.* Notis temporibus Gabriel Naudeus dum apologiam scripsit pro iis, qui vulgò *Magia sunt accusati*, multa quoque erudita suppeditavit argumenta oppugnandi sententiam communem. Ex ipsis scriptoribus Pontificiis modernis Malebranchius *lib. 2. cap. ult. de inquirenda veritate* in sententiam eorum, qui imaginationi historias magicas adscribunt, inclinat. Præ reliquis verò commendari meretur Anthonivs van Dale, alius Medicus Belga, cujus eruditas dissertationes *de oraculis*, item *de origine ac progressu idolatriæ & superstitionum*, *de vera ac falsa prophetia*, & *de divinationibus idolatricis Judæorum* orbis eruditus æstimat, ubi majori cum apparatu multos communes errores de diabolo ejusque effectibus revelavit, sed paucis, imprimis Thologis, doctrinam suam persuasit, excepto, quantum nobis constat, uno Theologo Belgâ, Balthasare Bekero, qui plurima, quæ in tractatu de *mundo fascino* prodidit, videtur ex laudato Medico hausisse. Sed quam infeliciter iste assensus Bekero cesserit, notum est, cum Diaboli vim omnem externam in homines, ac propè ipsam substantiam ejus aperitè negaret, (quod Dalius subobscurè in scriptis suis fecit,) quo pacto non poterat non adversariis suis multa suppeditare arma, quibus etiam per indirectum veritates simul ab eo propositas oppugnarent, & errores communes ut-
cunque defenderent.

§. IV. Cautius hæc in re procesit Jctus anonymus, qui ante septennium *cautionem criminalem de processibus contra sagas* edidit, eumque Magistratibus Germania dicavit. Is enim nec Diabolum negat nec sagas. Sed statim dubio primo: *An sagæ seu malefici reverà existant*, respondet: *Quod sic.* *Etsi enim scio*, inquit, *nonnullos in dubio posuisse, etiam Catholicos & doctos, quos nominare non atinet; etsi etiam quidam non temerè suspicari sibi videntur, fuisse aliquando in Ecclesia ea tempora, in quibus de corporalibus sagarum conventibus creditum non fuit: Etsi denique ipse ego, dum cum variis ejus criminis reis in carceribus frequentius ac attentius, ne dicam curiosus, ita non semel animum involvi, ut quid tandem hujus rei crederem, penè ignoraverim; nihilominus tibi summam tandem colligo*

colligo
revera
posteri
hoc pr
non e
villas
neque
& clan
minar
scinde
comm
dente
imprim
libellu
ita ne
perlec
contra
hunc
que e
absqu
ctum

met f
ti esse
xit An
us vi
renti
ri Pap
Sed q
tioner
quene
nem,
timen
se &

colligo perplexarum cogitationum, id omnino tenendum esse existimo, revera in mundo maleficos aliquos esse, nec id sine temeritate ac praeposteri judicii nota negari posse. Videantur auctores, qui argumentum hoc proficiunt, Remigius, Delrius, Bodinus & alii, nostri institui hic non est, morari. Tot autem esse, & eas omnes, quae hactenus in favillas evolarunt, neque credo vel ego, vel multi quoque mecum pii viri, neque adeo, ut credam facile, persuadebit, quisquis mecum non impetu & clamore vel auctoritate percellere, sed judicio & ratione rem examinare volet. Effecit hanc suam prudentiam quisquis est auctor, ut praescinderet diversa sentientibus occasionem, ipsum ex praedictio communi pro atheo habendi, & sic eo melius rationes suas & evidentes & fortissimas eo fortius animis cordatorum, Politicorum imprimis insinuaret. Et certe tanti ponderis nobis videtur iste libellus, ut, quemadmodum hucusque nemo eum impugnavit, ita nec putemus dari posse JCtum aut Politicum sanæ mentis, qui perlecto isto libello vel dubitare saltem de iniquitate processus contra sagas amplius possit, tantum abest, ut refutare libellum hunc intendat. Quod si vero alterius conditionis homo quicumque ejus refutationem meditetur, non posse id fieri credimus absque insigni & eminenti sui prostitutione, ita omne tulit punctum auctor iste anonymus.

§. V.

Quid ergo dissertatione nostrâ erit opus? Equidem ipsimet fatemur, potuisse eam nos abstinere & Catone isto contenti esse. Sed tamen nec superfluum eam fore confidimus. Dixit Autor iste, quicumque sit, se esse Catholicum, ut eo fortius videlicet stuporem JCtis Protestantibus excuteret, si viderent, in medio Papatu JCtos palpare tenebras, per operas Cleri Papalis hactenus lumen Jurisprudentiæ nostræ obscurantes. Sed quilibet tamen attentior facile videbit, istam auctoris assertionem esse salutare figmentum, & sub hac larvâ latere JCtum quendam Protestantem, fortè etiam, præter adductum rationem, cathedras hominum adhuc inter nostrates Papizantium timentem. Sed & ob multas rationes putamus figmentum esse & dissimulationem, quod in adducto §. præced. loco sagas dari

B

(tales

(tales videlicet, quales Remigius, Delrius Bodinus adstrunt pacta cum diabolo ineuntes,) asserat. potissimum id suadet, si quis eruditionem & diligentiam, quibus in responsione ad reliqua dubia utitur, conferat cum frigiditate & ineptâ ratione, quæ transparent in adducta responsione ad dubium primum. Scilicet voluit Scenzæ inservire. Fingebat se esse Catholicum. Si dixisset, non dari sagas, disputandum ei fuisset contra eos, qui sagas dari adstrunt, ostendenda origo fabularum, ostendendæ fuissent causæ, cur vana ista persuasio tanto conatu fuisset hæctenus defensa. Ita vero nemo credidisset, scriptum hoc à Jcto Catholico prodiisse. Quemadmodum igitur hæc, quæ omisit Auctor *Cautela Criminalis*, multis suppeditabunt theses disputationi nostræ, ita & in illis, quæ ad processum pertinent, secundæ curæ forte nonnulla nobis ostendentur ab Auctore isto, quem nullo modo exscribere animus est, prætervisâ ac omisâ.

§. VI.

Igitur quemadmodum Gœdelmannus concessit pactum magorum cum Diabolo, negavit pactum Lamiarum; Bekerus autem Diabolum aut certe ejus efficaciam ullam in homines negavit; Auctor vero *cautela criminalis* saltem ita se gessit, ac si dari sagas & pacta earum cum diabolis crederet, denique vulgus eruditorum & dari diabolum & dari sagas multas & justissimum ac piissimum esse processum hæctenus usitatum contra eas, non solum sibi, sed & aliis persuadere laborat; ita nos peculiari opinione ab his omnibus diversâ arbitramur, dari diabolum extra hominem, eumque ab extrâ intrinsecè tamen & invisibiliter operari in hominibus improbis, sed negamus dari sagas & magos pacta cum diabolo ineuntes, quin potius arbitramur, hanc fabulam ex Judaismo, Gentilismo ac Papisimo conflaram esse, & iniquissimo processu, hæctenus etiam apud Protestantés usitatissimo, stabilitam.

§. VII.

Quod Bekerii hypothesin assumeremus, (& fortè etiam ipsius Dalii) non opus haberemus argumenta quarere quibus

mon-

monstretur, non dari pacta magorum cum diabolo, cum non-entis nulla sint prædicata. At cum hîc à Beckero dissentiamus, aliâ viâ opus erit. Nec putes etiam nos saltem per fictionem ad invidiam evitandam à Beckero dissentire. Serio id facimus, & omnem suspicionem sequiorem non solum deprecamur, sed & disertè definitione Diaboli mox proponendâ refutamus. Quomodo asseclæ Philosophiæ Aristotelicæ, quæ etiam adhuc in cathedris superioribus tantum non ubique regnat, & unde communis error de magis nutrimenta sua sumfit, Bekeri doctrinam refutare possit, non videmus. Nec etiam putamus, possibile esse, ut asseclæ philosophiæ corpuscularis & mechanicæ serio dissentire possit à Beckeri principiis & conclusionibus, si modò intelligant ipsimet, quid dicant, & ut alii id etiam absque conceptibus contradictoriis intelligere queant, efficiant. At nos, qui Philosophiam antiquissimam spiritualem sequimur, non solum credimus; sed & aliquo modo scimus, diabolum esse principem tenebrarum & aeris, h. e. substantiam spirituales seu invisibilem spirituali seu invisibili modo mediante aere vel corpusculis naturalibus aqueis aut terrestribus operantem in hominibus improbis.

S. VIII.

Non possumus tament comprehendere, cur illi, qui diabolum cum Beckero negant, hætenus etiam à viris piis pro Atheis fuerint habiti, cum potius Adæmonum nomen meruerint. Nam uti posito Deo non statim ponitur Diabolus; ita nec remoto diabolo statim Deus removetur. Itò miramur, cur plerique, qui hætenus crassissimas fabulas de diabolo ejusque viribus sibi & aliis persuadent, paucissimas saltem vel etiam planè nullas fabulis de bonis Angelis & earum virtutibus possint ferre, sed harum auctores, aut qui eis fidem habent. Enthusiastarum & simili nomine traducant, h. e. cur major sit cura stabiliendi erigendique regni tenebrarum, quam regni lucis? Imo facilè etiam pravidemus, quod hæc ferria nostra assertio de existentia & operationibus dæmonum non sit liberatura à convitiis, vel ex eo solo, quod negamus da-

ri crimen magiæ, seu pactum cum diabolo. Nam inter fabulas, quas Bodinus in *demonomaniâ* refert, etiam illa est, quod Wilhelmus Luranus quidam anno 1453. in Galliâ ob Magiam interfectus expresse confessus fuerit, quod non tantum in fœdere suo cum Diabolo inito omnes religiones ejurare, sed & Diabolo promittere debuerit, quod in posterum publicè docere & concionari velit, omnia, quæ de magiâ & negromantiâ dicantur esse pura mendacia ac fabulas, & quod summa crudelitas sit, alicquem ob crimen magiæ punire. Sed facilè quilibet, cui saltem nasus est, odorabitur, quam ob rationem Clerus Pontificius hoc effinxerit, aut istum Luranum tormentis adegerit, ut talia confiteretur. Id modo dolemus, etiam viris piis ex nostratibus Theologis has nugas & similes alias imposuisse, ut & ipsi negantes crimen magiæ classi Atheorum accenseant. Sit unus instar omnium Theophilus Spizelius, qui vel ob hanc solum causam videtur scripsisse tractatum Germanicum, cui titulus *die gebrochene Macht der Finsternis*, ut adhortaretur Magistratus Germaniæ, ad processus contra sagas acerrimè continuandos & eos, qui pactum diaboli negant & processum contra sagas impugnant, de atheismo & impietate suspectos redderet. Nos, uti non recriminamur, sed Spizelio illud Virgilio mitissimè opponimus:

Fallit te incautum pietas tua:

Sic pro nobis nihil aliud afferimus, quam ut saltem quemcunque rogemus, cui sana ratio est, quo argumento quis in ferre possit, eum de impietate esse suspectum, qui neget crimen magiæ. Illos vero, qui pro auctoritate fortè adhuc talia pronunciant, aut pronuntiaturi sunt, maxime operè precamur, ut propriam pietatem scrutentur & excucutiant annon fortè insignis, quamvis insigniter adhuc pallietur, hypocrisis sub eâ lateat, & tum demum proprio corde probè examinato de aliis, si putent, regulas Christianismi id exigere, sinistrè judicent.

§. IX. Dum vero negamus crimen magiæ, alios exscribere nolumus, qui fusius notarunt, magiæ nomen olim honorificè fuisse usurpatum & solis sacerdotibus tributum. *Vid.*

Bodin.

Bodin. lib. 2. demonam cap. 1. Osian. de magia thes. 1. S. 4. Cel. Rhodig. lib. 5. c. 42. Peucer. de divin. p. 287. Goedelm. de magis l. 1. c. 2. 3. id tamen existis auctoribus notamus, videri magiam antiquitus quidem quamcumque sapientiam & scientiam sed occultatam denotasse, h. e. scientiam rerum, quarum causas non saltem ignoraret vulgus, sed & quarum causa maxime occultarentur, ut vulgus in ignorantia perpetua detineretur easque vituribus potentia humanâ superioribus adscriberet. Roborat hanc observationem divisio Magiæ communiter recepta, quâ magia dividatur in naturalem, artificialem, & demoniacam. Nam in his singulis speciebus supponitur quædam scientia rerum non quarumvis, sed rerum occultarum aut certe occultatarum.

§. X. Porro, dum iterum communiter Magia in licitam & illicitam dividitur, communis etiam conventus est, in quo & ipso convenimus, magiam naturalem & artificialem ad licita genera pertinere, solam Dæmoniacam crimen esse. Ergo non opus est, ut de prioribus duabus simus ulterius solliciti, cum de sola ultima specie sermo sit, an detur! Solet autem hæc ultima appellari idiomate Patrio *Zauberey*. Qui enim Magiam etiam naturalem aut artificialem germanice ad genera *der Zauberey* retulerit, præter *Spizelius d. tract. Part. I. c. 1. p. g.* observavimus neminem. Sed & hæc inadvertentia condonanda est pietati & simplicitati Viri, quæ ex integro ejus tractatu ejusque singulis paginis elucet.

§. XI. Itaque quæritur: An detur Magia dæmoniaca? Hic vero ante omnia præmittenda ejus definitio, quod plerique negligunt non satis aptè. Uti enim, cum de rebus insensibus non incurrentibus sermo est, frustra de quæstione, quid sint disputetur, antequam de eorum existentia confiterit; ita contra in rebus moralibus & juridicis ac in quibuscunque aliis ideis entium plurimum aggregatorum, vel etiam actionum humanarum inepte quæritur de quæstione, an sint, antequam eæ sint definitæ.

§. XII. Definimus autem ex scriptis ac communi consensu eorum, qui id adstruunt, crimen Magiæ, quod sit delictum, quo quis cum Diabolo sæpè in corporali specie vel bestia, vel ho-

minis, vel monstri comparente, pactum init, quod velit, si Diabolus ipsius voluptati, avaritiæ aut ambitioni satisfacere velit, cum Diabolo scortari, in certo loco ope Diaboli per aera magos ventis comparere, ac ibi cum aliis similibus Diabolum adorare, ac tripudiare & luxuriari, ope Diaboli hominibus, bestiis & frugibus, vel tempestates excitando vel alio præternaturali modo damna dare, & post certum temporis spatium animâ & corpore Diaboli mancipium esse ac in æternum manere.

§. XIII. Cum itaque jam quæritur an tale crimen Magiæ detur, ita procedendum esse putamus. Omne delictum, in factum consistit. Factum non præsumitur. Ergo qui asserit, dari crimen Magiæ, id probare debet, non à negante probationem expetere. Etiam si enim pro negativâ nullam rationem afferremus, pro nobis tamen sententia etiam à iudice indoctissimo esset pronuncianda. Age igitur prodeat initio Carpozovius & crimen Magiæ dari contra Wierum & alios ostendat.

„§. XIV. Primum juri divino convenit sententia, quæ vult „Sagas & Magos esse cremandos, quia DEUS jam pridem sententiam tulit in Maleficos, Pythones, Sagas & Incantatores „Exod. XXII. v. 19. quod debeant interfici. *Vid. Carpozov. diss. qu. „48. n. 40.* Sed quæ connexio? Malefici illi, de quibus loquitur lux divina, non sunt Magi, quales nos definivimus. Non iniierunt pactum cum Diabolo; quæcunque egerunt, egerunt absq; pacto tali, sive id egerint artificiali deceptione sive occultis viribus naturæ, h. e. sive Magiâ naturali, sive artificiali, id nobis perinde est, modo non diabolicâ. Nec obstat, quod has Magiæ classes inter licitas retulerimus, & DEUS tamen Magos, ut delinquentes voluerit puniri. Poterit enim id, quod ratione modici licitum est, ratione intentionis & scopi esse illicitum. DEUS eos puniri voluit, non ut tales, qui pacta cum Diabolis iniierunt, aut hominibus damnum darent, sed qui auctores & propagatores essent idololatriæ.

„§. XV. Sed, pergit Carpozovius, lex divina neutiquam de „veneficis tantum, qui veneno malo propinato mortem procurant, restringenda est, ut putat Wierus, sed omnes denotat, qui

„ qui præstigiis aliis offendunt, quales erant Magi Pharaonis Exod. VII. Verum videat Wierus, quid ad hanc sententiam Carpozovii respondeat. Nos enim aliâ usi sumus in §. *precedente* via. Nec nobis obstat hæc Carpozovii exceptio. Quibuscunque enim præstigiis usi fuerint Magi Pharaonis, nihil tamen fecerunt ex pacto cum Diabolo aut ope talis pacti, & non tam ob istas præstigias, quàm ob idololatricam superstitionem jussi sunt à DEO interfici.

§. XVI. Attamen, possët quis pro Carpozovio urgere, non potuerunt ex præstigiæ, quæ è Magis Pharaonis editæ sunt, per Magiam naturalem aut artificialem fieri. Non per illam, quia alias & Mosis operationes non fuissent miracula, sed opera naturæ: Non per hanc, quia vix imaginari mihi possum, quomodo id possibile fuerit, ut per illusionem baculi Magorum mutati sint in serpentes. Ergo per Dæmoniacam. Ad hæc respondeo, 1. Nondum constare, quænam sit differentia inter miracula & opera naturæ. Nam quæ communiter de operibus naturalibus, præternaturalibus & supernaturalibus, itém de differentia inter potestatem divinam & diabolicam ex Metaphysica Scholasticorum docentur, & insystemata etiam superiorum facultatum transferuntur, meræ nugæ sunt ac petitiones principii. 2. Non sequitur: Magi Pharaonis ex occultis viribus naturæ, i. e. philosophiæ Aristotelicæ & Cartesianæ (quarum neutra quicquam, aut hæc certe non multum solidi quoad causas naturales demonstravit,) incognitis prodixerunt istos effectus, ergo Mosis opera fuere etiam naturalia. Nam quæ à Mose & Aarone postea edebantur opera, quæ à Magis non poterant similiter produci, satis probabant potentiam potentiâ Magorum superiorem, ut adeo velex hac ratione non possimus argumentari Magis ad Mosen. 3. Et cui non notum est illud; Duo cum faciunt idem, non est idem? 4. Multa nobis imaginari non possumus esse per artem possible, quæ tamen vilissima sunt, si ostendantur. Et infinite sunt præstigiæ, quæ homines viribus supernaturalibus adscribunt, cum tamen sint meræ illusiones. Huc refer ista artificia Abrahami Colomni cum chartis lusoriis recensita à Spizelio *d. l. p. l. c. 6. p. 26.* quas tamen hic auctor absq;
ullâ

ullâ ratione Diabolo adscribit. 5. Si ope Damonis Magi pharaonis produxerunt, quæ produxerunt, vel Demon id fecit per vires naturæ, vel per præstigias & illusiones. Non per illas, quia aliâs & Mosis miracula fuissent operationes naturæ: Non per hanc, quia vix imaginari nobis possumus, quomodo id possibile fuerit, ut Diabolus potuerit illudere sensibus hominum. Saltem argumentum hoc in eum finem affero, ut ostendam, facile objectionem nobis factam, in adversarios retorqueri posse, Nam ego quidem nolo personam respondentis mutare in personam opponentis.

„ §. XVII. Sed idem tamen disponitur, ita pergit Carpovius, Lev. XX. v. 26. ubi lex jubet omnes magos interfici. Et ista, lex in populo Israelitico semper fuit in viridi observantia, quod testatur exemplum Pythonissæ in Endor quæ formidabat Saul: quia sub penâ capitis magicam artem prohibuerat. Rex, Manasses etiam & totus populus Israeliticus propter artes magicas fuere à Deo graviter punitæ. Respondeo 1. Confunditur semper Magia idololatrica cum Diabolicâ illâ, quâ pactum inicitur cum Diabolo. 2. Carpovius non tam sollicitus est, ut probet dari magiam, quæ tamen esse debebat primaria quæstio in disputatione adversus Wierum, quam ut probet, magiam esse capitaliter puniendam 3. Quamvis nec hoc probetur firmiter ex allegatis legibus divinis, utpotè quæ purè forenses sunt, & Christianos non obligant. Jubet eadem lex, filiam Archifacerdotis scortantem igne cremari, cur non igne cremantur filix Superintendentum nostrorum si talia committant? Sanè major convenientia est inter Archifacerdotem Judaicum & Superintendentem hodiernum, quam inter Magos illos, de quibus loquitur lex Judaica & eos, de quibus disputamus. 4. Deuter. XIX. v. 10. & 11. ubi Deus multas species magiæ, quam Israelitis prohibuerat, recensentur, nulla sit mentio magiæ talis Diabolicæ, de quâ disputamus, sed omnes ibi recensiti fuere idololatricæ & deceptores ac agyræ, quod latius probat Dale in tractatibus *de oraculis & de divinationibus idololatricis Judæorum.*

§. XVIII. Adjuvabimus ipsi Carpovium. Ista enim Pytho-

thonissa in Endor produxit vel Diabolum sub specie Samuelis vel ipsam animam Samuelis, quod absque ope Diaboli fieri non potuit. Respondeo 1. Nulla diaboli multo minus pacti cum eo in scripturâ fit mentio. 2. Nec apparuit Diabolus, nec anima Samuelis, nec species ejus, sed mera fuit illusio. Fuit ista femina ex eorum classe, qui ex ventre loqui possunt, & ita decepit Saulem, quod etiam conveniens est textui 1. *Sam. XXXVII*. Nam Saul nihil vidit, sed audivit saltem vocem, & solum femina dixit, se videre aliquid.

§. XIX. Igitur primum argumentum Carpovii nihil probat. Videamus secundum, in summam tamen contractum. Cum, hâc lege divinâ non modo congruit lex naturæ, ut apparet ex, sanctionibus Ethnicorum, pœnas capitales Magis decernentium, veluti & Plato *lib. II. de Legibus* mortis pœnam ponit Magis, sed & eandem sequuntur concilia, quibus varix pœnæ in, magos & veneficos constituuntur, eademque fuit praxis apud, populum Romanum & Persas. Respondeo 1. iterum confunditur questio de existentia Magorum cum Diabolo pacifcentium, cum questione de pœnâ Magiæ naturalis & artificialis. 2. Confunditur lex naturæ cum moribus quarundam Gentium. 3. Parum aptè miscetur moribus Gentium phantastica Respublica Platonis.

§. XX. Tertio, pergit Carpovius, de jure quoque Civili Magis seu Veneficis pœnam capitalem infligendam esse dubitandum prorsus non est. Respondeo 1. Bene, quod Carpovius dicat Magis seu Veneficis. Igitur planè aberratur à questione de quâ disputamus. Neque enim Venefica Germanicè est eine Hexe, uti vulgò ob istud commune erroris præjudicium interpretamur, sed eine Dissenischerin. At vero ad veneficium tale nullâ diaboli ope ac fœdere opus est. 2. Leges ipsæ nusquam mentionem faciunt pactorum cum diabolis, sed augurum, auspicum, mathematicorum seu astrologorum &c. Ut taceam alias responsiones ex præcedentibus hic iterum repetendas, & quod ulterius pro existentia criminis magiæ Jus Civile non magis possit allegari, ac pro existentia cujuscunque entis.

C

§. XXI.

§. XXI Jam ad potissimum momentum probationis Carpzo-
vianæ accedimus. Quarto, negari non potest. Magos & sa-
gas pactum habere cum Diabolo, in quo abjurant fœdus, quod,
cum Deo inierunt in baptismo, testibus Bodino, Remigio, Chir-
ando &c. Resp. Pudere debuisset Carpzoivium, in re, ubi mo-
mentum quæstionis situm est nil aliud profere, quam testimo-
nia scriptorum Pontificiorum, replentium libros suos partim fa-
bulis anilibus ac Clericalibus, partim depositionibus hominum
melancholicorum, aut crudelissimis tormentis ad dicendas res
de quibus interrogabantur, adactorum. Si nostri Jure-Con-
sulti hucusque non exscripsissent absque judicio alios & im-
primis Pontificios, sed res quæ Physicas, quæ Morales, de qui-
bus leges disponunt, secundum naturam suam intellectu qui-
libet proprio considerassent, jam dudum Jurisprudencia nostra
etiam habita fuisset pro disciplinâ ad veram Eruditionem per-
tinente ab eruditis. Jam cum unus exscribat adhuc absque ju-
dicio alterum, & summo stupore putet, se non invenisse, quod pu-
eri in faba, si casum aut quæstionem inveniat in terminis termi-
nantibus, vitio non debemus vertere Eruditis, si cum nomen
JCTi audiunt, concipiant sibi in terminis terminatibus Rabulam
aut Legulejum. Sed ad Carpzoivium nostrum,

§. XXII. Pergit ille : Licet non omnes Magi expressè,
cum Diabolo paciscantur eique obsequium perpetuum promit-
tant, Deo tamen renunciant commercium cum Diabolo haben-
tes, quo ipso tacitam seu implicitam pactionem contrahi mani-
festum est. Respondeo. 1. Si nullum pactum expressum da-
tur, uti hætenus tale nullum fuit demonstratum, de pacto taci-
to frustra quæritur. Qui enim non expressè contrahere potest,
& cum quod expressè contrahi nequit, is etiam non contrahit, nec
cum eo contrahitur tacitè. 2. Id in quæstione est, an Magi qui
prestigiis Homines decipiunt, commercium corporale cum Dia-
bolo habeant, & ita Deo tacitè renuncient. 3. Si illi, qui com-
mercium spirituale cum Diabolo habent, pactum tacitum cum
Diabolo faciunt, & tanquam Magi cremandi sunt, fiet summa
con-

confusio omnium delictorum. Nam fures, adulteri, mendaces & omnes, qui operantur opera carnis commercium spirituale habent cum diabolo.

§. XXIII. Addit Carpzovius: Homicidarum ac adulterorum pœnam capitalem esse, Magiam autem esse crimen de- terius homicidio & adulterio, imò sagas, dum infantes proprios, Diabolo sacrificant, esse homicidas, & dum succumbunt Diabolo, esse adulteras. Respondeo semper misceri quæstionem de pœnâ magiæ cum quæstione de magiæ existentia, & quoad hanc semper peti id, quod est in principio.

§. XXIV. Restat ultimum argumentum Carpzovii. Quinto dicit: Sagis ac Lamiis ipsismet conducit, ut quàm maturè, è medio tollantur. Nam Diabolus tam pertinaciter eas laqueis suis involutas habet, ut citius non dimittat, quam moriantur. Quo in genere fidem non immeritò habemus Remigio, Ducis Lotharingiæ Consiliario qui iudiciis capitalibus, non gentorum plus minus magorum interfuit testanti, quod ex tot milibus, quos sortilegii laqueis irretitas habuerit Satan, nemo auditus sit, qui se aliter expediverit, quam culpa vel coactâ vel liberâ professione ac deinde ejus morte luitione. Respondeo. 1. Quis putaret Jctos Lutheranos eò absurditatis potuisse abduci, ut Carnificem pro instrumento ordinario conversionis haberent? 2. Cur vero Remigio iterum credit cœcus Carpzovius, homini superstitioso & mancipio Cleri? Rationes ob quas fidem ipsi Carpzovius adhibuit, quod in Lotharingiâ tot iudiciis de magiâ interfuerit, apud nos fidem ejus destruunt. 3. Neque intellexit Remigium Carpzovius, qui non illud dicit, quod hic deducit, sed qui saltem dicit non potuisse se liberare à pactis cum Diabolo sagas, antequam crimen suum confessæ, quam confessionem postea per leges Clericales necessariò mors secuta sit. 4. Si Jurisprudentia Carpzovii opus habet, ut ab aliorum auctoritate, aut fabulis dependeat, cur non potius credidit Theologis nostratibus, qui docent, multos magos absque pœnâ mortis fuisse iterum in ordinem redactos, & qui diabolum depingunt tanquam spiritum ita impotentè & enervem, ut crepitu ventris possit expel-

li, & nequeat chirographum ejus, qui cum ipso pactum iniit, auferre ex Bibliis, quod tamen minimus catellus potest. *Videantur Lutheri Fischreden & Spizelii gebrochene Macht der Finsterniß P. I. c. II. p. 211. seqq. & P. III. per integr. 5.* Pulcrum vero argumentum, quo etiam homicidium defendi posset, si quis hominem fruges consumere natum, lue Gallicâ infectum, aut morbo maximè dolorifico laborantem interficiat, sub prætextu, quod ipsi conducatur, ut quàm maturè è medio tollatur 6. Non intelligit fines pœnarum capitalium, qui hoc lubrico & vix tyronibus condonando prætextu pœnam capitale defendere vult.

§. XXV. Claudit Carpzovius suam probationem: Jam, judicet quisvis, qui vel tantillum pietatis ac sanæ mentis habet, annon rectè ac probè agat Magistratus in Magos & Veneficos, animadvertens. Nos contrà: Jam judicet quisvis, qui vel tantillum prudentiæ (nolumus enim allegare Carpzovii pietatem imprudentem, quæ in fide anilium fabularum consistit,) ac sensus communis habet, an non turpe sit tanto Jcto, in re tam seriâ ac tanti momenti tam turpiter ludere.

§. XXVI. Sed opem ferat Carpzovio Spizelius, Jcto Theologus. Nolumus hic detegere turpitudinem viri pii, & omnes nã vos libri ejus sæpius citati ostendere, sed solum paucis expendere argumenta potissima, quibus in *Parte II. cap. II.* probare vult reale ac verum sædus hominibus cum Diabolo intercedere. Primum p. 112. dicit, sententiam contrariam esse errorem maliciosum & crassum, cui ante multos annos Thomas de Aquino, Bonaventura, & Johannes à Turrecremata tanquam communissimæ & damnosissimæ hæresi contradixerint. Imo esse errorem periculosissimum & pestilentissimum, quia viam sternat Atheismo. Resp. 1. Hoc non est probare sententiam affirmantem, sed Zelo intempestivo invehere in dissentientes. 2. Thomas de Aquino, Bonaventura & Johannes de Turrecremata haud dubiè contradicerent etiam doctrinæ Lutheranae tanquam damnosissimæ hæresi, & tamen Spizelius eorum auctoritate non commoveretur, ut eis crederet. 3. Sententia hæc, quod non detur crimen Magiæ non sternit viam Atheismo. Sed potius illi Theologi & Concionari-

nato
pon
nes
ma
alter
Spiz
puer
fius
à ne
scui

lia &
lege
scrip
sequ
rosin
mini

Mag
omn
meri
Chry
bus
se iis
ritate
Eccl
suam
impe
tam
defe
bus i
statu
Patre
ris, i

na-

natores, qui pro concione & in scriptis loco doctrinæ salutaris proponunt dogmata anilia & superstitionisissima in causa sunt, ut homines aliquâ saltem ratione & sensu communi pollentes & ab extrema superstitionis labe se liberare cupientes, incauti incidant in alterum extremum Atheismi. 4. Imò sententia communis, quam Spizelius defendit, inducit homines in crassissimam & plusquam puerilem superstitionem. At superstitio & stultius & perniciosius vitium est, quam Atheismus, ut latius deduxit hæctenus à nemine cum successu refutatus Bailius in *cogitationibus promiscuis super Cometâ*.

§. XXVII. Pergit Spizelius p. 214. Si non essent pacta realia & vera magorum cum Diabolo, non promulgasset DEUS, leges peculiare contra Magos, & omnia falsa forent, quæ in scripturis de Magis dicuntur. Respondeo, nullam esse consequentiam, quia per hæctenus dicta nondum ullâ ratione verosimili probatum est, quod illi Magi, quorum Scriptura meminit, habeant pactum cum Diabolo.

§. XXVIII. At, inquit Spizelius, si non daretur scædus, Magorum cum Diabolo, impudentissimè contradiceremus, omnibus & singulis antiquis & de Ecclesia Christiana egregiè, meritis Doctoribus, Augustino, Tertulliano, Epiphanio, Chrysostomo, qui non tantum scædera Diaboli cum hominibus pro veris & realibus habuerunt, sed etiam maximo conatu, se iis opposuerunt. Respondeo 1. Impudentius est, uti auctoritate Patrum ad defendendas fabulas pueriles. 2. Doctores de Ecclesia Christiana egregiè meriti sunt sapius propter pietatem suam & simplicitatem maximè creduli, & iis adhuc hodiè sapius imponitur per homines mendaces, aut hypocritas. 3. Nihil tam absurdum est, quod non sententiâ alicujus Patris Ecclesiæ defendi possit. 4. Absque læsione pudoris contradicimus Patribus istis antiquis, qui hæreticos judicabant illos, qui antipotes statuebant. Cur non & hîc similiter? 5. Quznam sit ratio, cur Patres Ecclesiæ haberent scædera Diaboli cum hominibus pro veris, infra ostendetur.

§. XXIX. Pergit Spizelius; Fore summam & extremam,

temeritatem, si quis vellet contradicere tot & tam innumeris, approbatis, & fide dignis scriptoribus, imò comuni Experientia. Rospondeo, magor temeritas est, pro experientia & pro Scriptoribus fide dignis jactare fabulas, quibus creduli se à malitiosis hominibus decipi patiuntur, & Scriptores supersticiosos. Reliqua non merentur, ut apponantur, quæ Spizelius *dict. cap. 2. § 3.* pro probanda existentia fœderis Diabolici adducit. Si quis tamen putet, inesse aliquid, quod responsonem mereatur, reservabimus id confictui.

§. XXX. Atque hæc sunt ista fundamenta, quibus creditum fuit magos fœdus inire cum Diabolo, & reliqua, quæ supra §. 12. recensuimus. Et ob has rationes nullius planè momenti tot millia hominum vel innocentium, vel certè hoc crimine non pollutorum sub specie pietatis, justitiæ ac Zeli divini crudelissimè interemta sunt. Jam ex abundantia addamus rationes pro negativa. Sed ante omnia hic notemus, non esse à nobis postulandas demonstrationes Mathematicas. Etsi enim Magi, Malefici, & Mathematici sæpè apud Jctos synonymicè usurpentur, apud Philosophos tamen Diabolus ejusque potentia nec est subjectum Matheseos, nec demonstrationis. Interim studebimus proferre rationes, quarum verisimilitudo æquipolleat demonstrationi.

§. XXX. I. Diabolus nunquam assumpsit, nec potest assumere corpus, ergo non potest fœdera corporaliter inire, nec unquam corporaliter iniri, multo minus incubuit aut succubuit Magis & Sagis, aut eos sub specie hircina in montem Bruçterorum duxit &c. Non obstat exemplum Satanæ tentantis Christum. Resp. 1. Convenire primitus debent interpretes de intellectu illius historix, utrum per imaginationem Christi vigilantis, utrum per somnum dormientis tentatio illa facta fuerit, utrum, quod nobis videtur vero similius par satanam ibi nitelligatur, uti & alibi in Scripturis fit, homo, quorum ultimum nobis videtur verosimilius. At nulla ex his interpretationibus obstat assertioni nostræ. 2. Debemus in interpretatione hujus historix seponere præjudicia puerilia, quamvis hætenus à plurimis,

mis,
dum
stum
die
Diab
quod
certè
cie
tentia
dum
stri sp
ginan
Papa
eas
tum
tertio
jugio
asser
ptum
cend
mum
& ore
temp
de tar
lis fa
aut qu
ad fin
fuisse
absur
abolio
illius.

mis, qui debebant defuisse esse pueri, defensa. Quale est illud, dum creditum fuit ex ignorantia antiquitatum Judaicarum, Christum per aerem esse ductum in pinnaculum templi oben auff die Spitze. Tale igitur etiam est illud, quo imaginamur nobis, Diabolum apparuisse Christo sub specie corporea. Nam posito, quod ipse Diabolus tentaverit Christum, tamen falsum est, aut certè nullâ ratione verosimili probatum, id factum fuisse sub specie corporea hominis vel monstri. 3. Præjudicium sententiæ contrariæ oritur ex imagunculis Evangelicis, secundum quas Pontificii sibi tentatorem nescio sub cuius monstri specie, nos Lutherani sub specie monachi cum cucullo imaginamur. Et mereretur peculiarem dissertationem superstitionis Papalis in Ecclesiis Lutheranis per imagunculus illas Catecheticas & Evangelicas infantibus instillata, firmiter herens per totum vitæ spacium. e. g. imaguncula, quæ apponitur præcepto tertio, petroni sextæ, doctrinæ de Statu oeconomico & de conjugio, Evangelio in Domintca Oculi &c.

§. XXXII. II. Si Diabolus posset assumere corpus, falsa esset assertio Christi, quod Spiritus non habeat carnem & ossa, & ineptum foret argumentum, quo Christus voluit uti ad convincendos Discipulos. At utrumque horum cogitare blasphemum est.

§. XXXIII. III. Non potest Diabolus turbare potentiam & ordinem naturæ invisibilis, ergo non potest corpus assumere, tempestates excitare, hominem per aerem transferre &c.

§. XXX. IV. Non coherent, quæ boni homines modo de tanta potentia Diaboli in naturam invisibilem garrunt cum aliis fabellis suprâ memoratis, quod possit crepitu ventris expelli, aut quod non possit aliquid auferre ex Bibliis &c. Nec est, quod ad finem hominis hic recurras. Si enim fide ejicitur, quid opus fuisset crepitu, nisi fortè & stultâ distinctione inter crepitu rem absurdum absurdius dicam, an blasphemius velis palliate.

§. XXXV. V. Nullus effectus est, ac nullus usus fœderis Diabolici, neque ex parte hominis, neque ex parte Diaboli. Non illius. Dicunt enim, magos pacta inire voluptatum, pecuniæ & hono.

honorum consequendorum causa. Sed simul dicunt, plerosque magos decipi. Sed demus, etiam non decipi. Annon absque ope diaboli levi industriâ & astutiâ, imòannon modis honestis hæc omnia acquiri possunt. Quid opus igitur fœdere cum Diabolo.

§. XXXVI. At concedamus, cum nullum sit stultius animal homine, homines esse reverà ita stultos, uti novimus multos tales esse, ut fœdera cum Diabolo quarant, an putas, Diabolum æquè stultum esse, ut absque ullo fructu pactum cum homine ineat. Est jam mancipium Diaboli, qui voluptatis, avaritiæ & ambitionis mancipium est. Cui usui igitur fœdus ex parte diaboli? Ut hominibus damna det per Magos? At quibus? Non certè fidelibus. Infidelibus & iis, qui jam sunt similiter ejus mancipia, aut Diabolus damnum dare potest, aut non potest. Si prius, quid opus est magis, si posterius, nec per magos. An ut duplex vinculum fortius liget, quam simplex, & ut magus non tam facillè possit evadere laqueos diaboli, quàm si solum sit mancipium affectuum? Nec hoc cum naturâ humani generis, nec cum iis, quæ nostri de magis docent, conveniunt, Vide *Part. III. Spizeli*, quod non adeò difficulter magi possint chirographum suum recipere à Diabolo. Sed & vide naturam humani generis, quam difficillimè homo, etiam Christianus, possit consequi dominium in affectus. Alias rationes reservamus curis secundis.

§. XXXVII. Videamus jam originem fabulæ. Multa hic suppeditabunt Beckerus *lib. 1. mundi fascinati* & Dalius *in tractatibus sapius allegatis*, ita tamen, ut aliorum curæ multa supplenda, forè etiam emendanda reliquerint. Nobis paucis inquisitione hujus quæstionis eâ methodo videtur esse instituenda. Sunt populi, si secundum religionem eos dividere velis, vel Gentiles, vel Judæi, vel Christiani, vel Mahumedani. De Mahumedanis non opus est, ut inquiramus, partim quia eorum religio ex tribus prioribus est composita, partim quia ratione temporis quoad originem est ultima, adeoque inquisitio, quid ipsi de Magiâ statuunt, nihil juvare poterit ad ostendendam originem er-

roris

roris Christianorum. At religio Gentilium & Judæorum est antiquior Christiana, & primi Christiani potissimum post mortem Christi partim Gentiles erant, partim Judæi. Ergo de istis duabus prius videndum. Si vera esset & reverâ existeret Magia, deberet doctrina Judaica ex fontibus sacrarum literarum prius proponi. Nunc cum erroris fontes inquiramus, & fabulæ Judaicæ ex libris Rabbiorum, qui diu post Auctorum Gentilium, quorum scripta habemus, ætatem vixerunt, inquirendæ sint, præstat de sententiâ Ethnicorum prius videre. Philosophia Gentilium est vel Barbarica vel Græca. Illa quidem est antiquior, sed quia paucissima & incertissima, de eâ constant, contra Græcorum scripta in omnium manibus sunt, ac primi Christiani ex Græcis erant, & præterea in ipsis sacris literis Novi Fœderis Græci sæpè Gentiles quosvis denotant, ac Judæis opponuntur, de Græcis inchoandum erit.

§. XXXVIII. Misiâ vero Philosophiâ Scepticâ, utpote quæ ad nostrum scopum nihil planè conferre potest, cum Sceptici etiam de rebus visibilibus dubitent, & inter omnes sectas magis ad Atheismum, quam ad superstitionem inclinent; dilata etiam ad secundas curas Philosophia Græcorum Fabulosâ seu Poeticâ, de dogmaticâ potissimum erit dispiciendum. Cum autem hujus sint sectæ ferè infinitæ, alio tempore ex Laertio & Plutarcho, quænam Thalesis, aliorumque Philosophorum sectæ Jonicæ, ut & ex Schefferi Philosophiâ Italicâ, quænam Pythagoræorum de dæmonibus & Magia fuerit sententia, meditationes nostras illustrabimus. Nunc de quatuor sectis potissimis saltem, quæ temporibus primis Christianissimi sub Romano Imperio florebant, debemus esse solliciti. Puta, de Epicureis, Stoicis, Platonis, Aristotelicis. Ac Epicurei quidem, uti omnes, qui olim & hodiè philosophiam corpusculem sequuntur, ansam superstitioni de Magis & Sagis haud dubiè non dederunt, cum eorum plerique omnes spiritus olim negaverint, hodierni vero, etsi Diabolum credant, rectè tamen à superstitionibus magicis sunt alienissimi. Neque Philo-

D

pho-

phorum Epicuriorum quemquam credo transiſſe ad religionem Chriſtianam. Stoici & Platonici primis Chriſtianorum ſeculis maximè florebant & Patres priorum ſeculorum multi alterutri ex his duabus Sectis erant addicti, quamvis nec Ariſtotelici videntur eſſe planè excludendi. Quid ſingularis ex his tribus ſectis ſeorſim ſit tribuendum, etiam ſecundæ curæ indicabunt. Communis Gentiliſmi ſuperſtitioſi, potiſſimum vero Platoniorum & Stoicorum doctrina erat, eſſe Deos vel ſuperos, vel in feros, vel medios, & inter divinam naturam ac humanam eſſe varias eſſentias intermedias, quas maximam partem dæmonia appellabant, & hæc in bona & mala distribuabant, illisque ad auctoritatem ſibi apud populum comparandam & philoſophi, & omnium maximè ſacerdotes Gentilium divinationum & magiæ effectus attribuebant. Interim nullam ſpeciem divinationum & magiæ tertia ac peculiaris ipsis erat, quam Dæmoniacam appellarent; ſed tam divinationem, quam magiam in naturalem & artificialem distribuabant, ac ſolum ad decipiendam plebem utrique varias admittēbant ceremonias ſuperſtitioſas, ac in utrâque fingebant, ſibi commercia eſſe cum diis aut eſſentiis intermediis ſeu dæmonibus. Atque dæmonibus etiam corpora tribuebant Stoici.

§. XXXIX. Porro inter ſectas varias Judæorum, qui tempore Chriſti florebant, (de quarum ſingulis in ſecundis curis diſtinctius diſpiciendum,) Phariſæi, quorum maxima apud populum erat auctoritas, erant ſuperſtitioſiſſimi, atque, uti ex Philonis & Rabbinorum ſcriptis patet, infinitis fabulis de dæmonibus malis ſeu diabolis & eorum effectibus, de Archidiabolo Sammæel & de matre ejus Lilis, deque virtute & efficacia adverſus diabolos literarum, nominum ac numerarum, quam in Cabbalâ ſuâ ſeu doctrinâ arcanâ docebant, item de divinitate $\gamma\delta$ Bath Kool & populum Judaicum decipiebant. Adſcribebant iidem diabolis, quod & Gentilium multi faciebant, corpora aut virtutem corpora ſibi formandi, ac corporaliter hominibus nocendi, cum hominibus concumbendi, & confe-

quent

quenter etiam pacta & societates cum hominibus in-
eundi.

§. XL. Etsi igitur statim post Christi mortem ex novis
Christianis Judæi & Græci ob varias causas & doctrinas sapi-
simè collidebantur, ex qua collisione omnes hæreses primum
ortum ducunt, non respuebant tamen primi patres Ecclesiæ
Græci, & postea Latini etiam, postquam Judæos seculo quarto
suppresserant, Judæorum doctrinas, quæ cum superstitione,
Philosophiæ Græcæ, maximè autem Platoniciæ & Stoicæ conve-
niebant. Plurimi enim Patrum Philosophiæ Platoniciæ & Stoicæ
addicti erant, & notum est vel ex Augustini libris *de civitate
Dei*, in quâ veneratione tum fuerit Philosophia Platonica: I-
gitur multi erant Patres & inter eos potissimum Lactantius *lib.
2. divin. Instit.* (de aliis, Athenagorâ, Tertulliano, Hierony-
mo &c. vide Lipsii *Physiol. Stoic. lib. 1.*) qui, cum de diabolis, &
eorum potestate, de iis non multum invenirent in sacris literis,
multa tamen docere vellent, partim torquebant textus scripturæ
sacræ ad diabolum, qui tamen de eo non loquebantur, ut dum do-
cebant, serpentem tentatorem fuisse diabolum, & prophetiam
Esaïæ de lapsu Regis Babylonici loquentis & eum sub nomine
Luciferi indigitantis, de diabolo ejusque lapsu explicabant;
partim supplebant silentium sacrarum literarum ex fabulis Ju-
daicis & Platoniciis aut Stoicis. Hinc communis illis tempori-
bus expositio eorum, quæ Moses de nuptiis filiorum Dei cum
filiabus hominum tradit, quasi per filios Dei interelligantur An-
geli, & ex talibus concubitibus etiam angelorum cum feminis
nonnulli originem aut multiplicationem certè diabolorum de-
duxerunt. Hodie verò postquam apud Protestantes plerique
cordatiorum scripturæ interpretum illam erroneam interpre-
tationem doctrinæ Mosaicæ de conjugii angelorum cum femi-
nis rejecerunt, debebant etiam simul rejecisse erroneas con-
clusiones, quæ successu temporis errori illi capitali accesserunt.
Aut enim insigniter fallimur, aut huic erroneæ doctrinæ de
nuptiis angelorum & hominum, pleraque, si non omnia, quæ
de

de magiâ hodie homines sibi erroneè persuadent, de fœderibus ac societatibus diabolorum cum hominibus, de incubis & succubis &c. originem debent. Ut taceam, illas mutiplices fabulas de diaboli in specie corporea apparitione, quæ extant in vitâ Pauli & Anthonii, quasq; uti multi etiam nostratium habent pro verâ historiâ, ita jam Erasmus notavit, totum eum libellum esse figmentum in cerebro Hieronymi natum.

§. XLI. Post secula barbara cum scholæ iterum & Academiæ instituerentur, apud Protestantes in confesso est, regnasse summam superstitionem in Papismo. Etsi igitur Doctores Scholastici Aristotelem sequerentur, eumque explicarent, hic verò tot & tam absurdas fabulas, uti Platonici & Stoici faciebant, de Dæmonibus eorumque efficacîâ corporeâ non tradidisset, ex variis tamen rationibus factum est, ut Scholastici & potissimum Scotistæ ineptias omnes de Diabolorum pactis cum Magis arriperent. Ut enim doctrinam suam catholicam esse jactare possent, eruendus erat consensus Patrum Ecclesiæ priorum Seculorum. Cum vero hi magnam partem Platonici & Stoici essent, tentanda erat (quamvis id non posset nisi ineptissimè fieri,) conciliatio Philosophiæ Platoniciæ & Stoiciæ cum Aristotelica. Opus etiam erat multis Pseudomiraculis ad idololatriam Papisticam persuadendam. At hæc autè maximè aptæ erant etiam fabulæ antiquæ de fœderibus Diaboli cum Magis, cum hoc pacto Clerus Pontificius in rebus inanibus, inanibus etiam remediis, quæ partim in convertendis fictis Magis, partim in curandis fictis morbis consistebant, quos ex Magiâ ortum duxisse populum persuadebant, hunc facile in sui admiratione poterant perducere. Erat & alia utilitas fabulæ de pacto cum Diabolo. Si quidam vir pius & probus esset, Clero Pontificio ob infinitas causas (quis enim eas ob quas quis Clero displicere poterat, omnes enumeraverit?) invisus, & hic ita prudenter actiones suas instueret, ut sub prætextu heterodoxiæ aut hæreseos ipsi nocere non possent, nullum aptius remedium erat, eum ad ignem damnandi, quâ si de Magiæ crimine eum suspectum redderent, & diris tormen-

tis

tis eo adigerent, ut infinitas nugas à Clero Pontificio excogitatas de commercio Diaboli cum Magis confessione suâ confirmaret.

§. XLII. Erat Italia istis superstitionibus infecta, cum studium Juris Civilis Justiniani in Academiis Italicis florere inciperet. Inveniuntur ibi potissimum in Codicis titulo *de Malef. & Mathem.* leges de poenis veneficorum, & astrologorum &c. Cur astrologia tam invisa esset, potissima causa erat, quod multi homines superstitiosi Astrologos de morte Cæsarum consulere, quam & potissimam causam fuisse, cur jam ab Augusti temporibus Philosophi imprimis Platonici ac Mathematici ex toto Imperio Romano fuerint ejecti, & ob quam ipse Constantinus Magnus, utpote qui antea ipse eos consuluerat, illos timebat, & legibus peculiaribus in eos animadvertebat, alii jam annotarunt. At quod ad reliquam Magiam superstitiosam atinet, punire jubet Constantinus *in l. 4. Cod. d. tit.* saltem Magos, quatenus damnum dant, aut ad libidinem excitant, superstitionem vero, quæ ad curandos morbos & similia adhibetur, puniri non vult. Ob quam legem, ut istud obiter notem, etsi communiter malè audiat Constantinus, & nos nec superstitionem ipsam, nec rationem legis approbemus, putamus tamen non injustè fecisse Constantinum, quod eam, quæ damnum non dat poenis civilibus coercere noluerit, cum talia vitia magis pertineant ad emendationem doctrinalem, quàm ad civilem. Interim exinde videmus, quod tùm temporis nondum pervaserint sibi Episcopi Christiani, ac si Magi haberent pactum cum Diabolo, aliàs Constantino, qui fere nihil citrà consensum Cleri faciebat, non permisissent, in dicta lege eam distinctionem Magiæ adhibere.

§. XLIII. Quia tamen Glossatores juris Civilis à tenera juventute doctrinis Clericalibus erant infecti, inter quas & illa de fœdere Diaboli cum sagis non erat ultima, ac Canonistæ potissimum eam doctrinam etiam urgebant, inde & hi, etsi aliàs in aliis doctrinis sæpè à Canonistis dissentiant, facile errorem communem contortis expositionibus juris civilis propagabant. Inde doctrinæ communes de crimine Magiæ, non ex Jure Justinia-

neo derivata, sed à Glossatoribus ex præjudicio illo communi propagata, quod Magia sit species criminis læsæ Majestatis divinæ, quod sit crimen extraordinarium, atrox & occultum, in quo sufficiant leviora indicia ad torquendum, e. g. nominatio facta à reo ejusdem criminis: Item, quod in hoc crimine & similibus graviora tormenta adhiberi possint: quod reus convictus etiam post mortem damnari possit: quod ex causa hujus criminis confiscationi locus sit, non obstante novissimâ constitutione Justiniani. *Conf. Anton. Matth. de crimin. lib. 48. tit. 2. c. 1. n. 2. Et tit. 5. c. 7. n. 13.*

§. XLIV. Venio ad Germanos, de quibus alio tempore inquirendum, quid hi jam à Taciti temporibus de crimine Magiæ senserint. Jam sufficiat, ex hodiernâ crassissimâ superstitione apud multos populos Germaniæ, penes quos solum exercitium religionis Pontificiæ obtinet, imò ex superstitione apud ipsos Protestantes adhuc hodiè durante facillè præsumi posse, quam firmiter ante reformationem Clerus Pontificius toto populo fabulas suas de crimine Magiæ persuaserit. Unde nullum est dubium, quin apud Germanos etiam ante introductus Academiæ creditum fuerit, Magos habere pactum cum Diabolo, ita ut post institutionem Academiarum Glossatorum sententiæ illæ facillè approbationem invenerint. Plura suppedabit Malleus Maleficarum, cujus *Part. I.* præmissa est Bulla Pontificia de Magis ab Inquisitoribus hæreticæ pravitatis in Germania puniendis. Non tamen ista sententia apertè in legibus invenitur, sed magis ad opiniones communes & jus non scriptum videtur esse referenda. Ita enim legitur *lib. 2. artic. 13. Land-Recht: Welcher Christen Mann oder Weib ungläubig ist / oder mit Zauberey umgehert / oder mit Vergiftung / und der überwunden wird / die soll man auff einer Horden brennen.* Hunc enim textum, etsi commodè possit explicari, quod loquatur saltem de Magis nocentibus, tamen jam olim à Scabinis Lipsiensibus generaliter fuisse expositum, sive nocitum sit, sive minus, docet Carpzovius *qu. crim. 49. n. 8.* Imò ipse auctor Constitutionis Criminalis Carolinæ, qui verosimiliter fuit Jctus

vel

vel Italus, vel Germanus, tantum abest, ut disertè quid de Magiã, quæ pactum cum diabolo habeat, in Constitutione ista dispofuerit, ut potius apertè sententiam Juris Justiniani modo memoratam cum distinctione inter Magiam nocentem & non nocentem repetierit, nisi quod huic ultimæ poenam arbitrariam dictaverit. So jemand denen Leuten / inquit *art. 109.* durch Zauberey oder Nachtheil zugesiget / soll man ihn straffen vom Leben zum Tode und man soll solche Straffe mit dem Feuer thun. Wo aber jemand Zauberey gebraucht / und damit niemand Schaden gethan / soll sonst gestrafft werden nach Gelegenheit der Sache / derinnen die Urtheiler Raths gebrauchen sollen / wie von Rathssuchen hernach geschrieben siehet. Et si vero auctor hujus articuli secundum regulas bonæ interpretationis velit, Magum non nocentem aliis, debere mitius igne aut capitali poenâ puniri, & plane nihil de fœdere Diaboli memoret, & verosimiliter etiam hoc fœdus non crediderit, tamen interpretes uti adveni sunt quilibet ex quolibet interpretari, etiam alterum casum constitutionis criminalis de Magia non nocente exposuerunt, quod ibi solum debeat respici ad eam circumstantiam, quod nullum damnum datum sit, sed & ad alias, an nimirum pactum cum Diabolo inierint Sagæ, & an simul Venere nefandâ cum Dæmone usa fuerint, atque his casibus etiam ignis supplicium esse dictandum, *Carpz. d. l. n. 7.*

§. XLV. Debet tamen quis putare, quod reformatio Lutheri, uti homines ab aliis præjudiciis Papismi liberavit, ita & ab istis fabulis Clericalibus de pacto Diaboli cum Magis liberare debuisse. Sed nihil minus. Quin potius sub Augusto Electore ista sententia, quæ hætenus ut jus non scriptum obtinuerat, disertè Constitutionibus Electoralibus *P. 4. const. 2.* fuit inserta, verb. So jemand in Begehung seines Christlichen Glaubens mit dem Teuffel Verbündnisse auffrichtet / umgeheth / oder zu schaffen hat / daß dieselbige Person / ob sie gleich mit Zauberey niemands Schaden zugesiget / mit dem Feuer vom Leben zum Tode gerichtet und gestrafft werden soll. Cum autem Elector Saxonix esset primarius Princeps religionis Lutheranz, non mirum, si postea & in alias ditiones Lutheranorum imò & Reformatorum Principum
ista

ista communis persuasio propagata fuerit, vel, quod Lutherus ipse adhuc multa præjudicia de Diaboli potestate & viribus adhuc habuerit, uti ex variis scriptis ejus, & ex colloquiis mensalibus subinde apparet, vel quod Philippus Melancthon post mortem Lutheri Philosophiam & Theologiam Scholasticam in Academiis Protestantibus firmiter iterum stabiliverit, cum à Lutheranis quantum ad Philosophiam attinet, pro communi præceptore Germaniæ fuerit habitus Reformati autem insuper ei faverint, quod in controversiis illorum Theologicis cum Lutheranis valde ad eorum partes inclinaverit; vel quod nonnulli Theologi Evangelici gustaverint illas utilitates, ob quas supra diximus errorem istum se valde insinuasse Theologis Pontificiis, vel denique, quod JCI Lutherani adsueta fuerint, exscribere suos tractatus criminales absque judicio ex Doctoribus Pontificiis.

§. XLVI. Habes jam rationes, cur Processus contra Sagas etiam post tempora reformationis non solum apud Principes Pontificios adhuc sit frequentissimus, sed & apud Principes Protestantes Europæ, maximopere autem apud Lutheranos sapissimè miras & miseris tragedias excitaverit, præsertim cum illi, qui conscientiam Judicum eâ in re melius informare debuissent, partim ex ratione status, partim ex bona intentione & piâ simplicitate magistratus & Judices potius hic soliti fuerint instigare. Ipse Spizelius *in præfatione ad sæpius citatum tractatum* laudat, & commendat judices Processum contra Sagas diligenter formantes de se ipso prædicans: daß solches heilsame Werck nach äussersten Vermögen zu befördern er seines allerwenigsten Orts von vielen Jahren her sich hoch verpflichtet geachtet. Loquatur eâ de re Saxonia inferior, loquatur Svecia, quas turbas ibi dedit processus contra Sagas & in tempestivus Zelus DEI honorem prætexens. Nobis ipsis narratum fuit illo tempore à Viro fide digno per Germaniam peregrinante, qui & ipse Assessor fuerat Judicii à Rege Sveciæ contra Sagas constituti, quod ipse & alii assessores ab initio facile subodorati ferint, nullum fundamentum adfuisse ad inquirendum contra personas denunciatas, cum nullum indicium adesset, quam depositio phantastica puerorum quorundam minoren-

num

nium & impuberum; sed vicisse tamen Theologos assessores prætexendo, Spiritum Sanctum honorem DEI contra regnum Diaboli vindicantem, non permitturum esse, ut pueri mentiantur, & sæpius inculcando dictum Psalmi: Aus dem Munde der jungen Kinder und Säuglinge hast du dir eine Macht zugerichtet / daß du vertilgest den Feind und den Nachgierigen. Tandem, postquam jam multæ personæ innocentes crematæ essent, & aliquis ex pueris virum honestum denunciasset, quod in convivio Satânico simul adfuisset, aliquis ex assessoribus Laicis, cum præscitu tamen reliquorum, puerum denunciantem tentari curavit, promittendo dimidium thaleri, si se errasse confiteretur & alium loco denunciati denuntiaret, quo facile impetrato, & Theologis assessoribus jam palpantibus, quod Spiritus Sanctus non loqueretur per pueros, castigati quidem virgas à ministro iudicii fuere denunciante pueri, & processus sublatus, sed nimis tardè, cum jam multi innocentes essent cremati. Et omnino planè pudendas fuisse fabulas, in quibus fundata fuit inquisitio Svecicæ, vel ex eo apparet, si quis absque præiudicio legat narrationem hujus inquisitionis, quam tractatui suo inseruit Spizellius *Part. I. cap. 17. p. 172. seq.* etsi & auctor relationis eam scripserit ad persuadendam sententiam communem, & Spizellius eum in finem eandem tractatui suo inseruerit. Præprimis autem attentionem merentur ea, quæ Spizellius ex dicto auctore *p. 187. seq.* refert, ex quibus disertè apparet, innocentissimas personas à pueris istis fuisse denunciatas.

§. XLVII. In hoc Statu adhuc in Germania hodiernum est processus contra Sagas, nisi quod postquam Philosophia Cartesianæ, utpote quæ in doctrina de Spiritibus Platonicæ & Scholasticæ tota opposita est, in Belgio radices egit, & etiam Theologos reformatos quosdam in suas partes traxit, apud reformatos, præcipè non Voetianos in Belgio, & ex horum commercio cum Germanis etiam in Germania mitior & rationi magis conformis sententia obtinere, & inquisitionum magicarum exempla etiam in Germania cæperunt fieri rariora, ac sperandum erit, cum reliquis præiudiciis, quorum jam plurima Germani & Theologi & Juri rejecerunt, & hoc mox rejectum iri. Etsi enim nequaquam

E

da.

adhæreamus Philosophiæ Cartesianæ nimis in doctrina de spiritibus in alterum extremum inclinanti, atque hæc inconvenientia pluribus jam appareat, sufficit tamen, quod ope Philosophiæ Cartesianæ grilli isti Scholastici, ad quos etiam vani conceptus de crimine Magiæ sunt referendi, ex multis Academiis sint extirpati, nec timendum fit, ut in terris Principum Protestantium rursus sint in folium evehendi.

§. XLVIII. Cum enim in hoc crimine nunquam ullum verum corpus delicti affuerit, quilibet videt, quod nec unquam ullum verosimile indicium adesse potuerit, quia non entis nulla sunt indicia. Fac vel mille Sagas illa omnia fuisse confessas, quæ apud Carpzovium in sententiis questioni 50. criminali recensentur, quilibet tamen facile palpat, quod omnia illa sint suppeditata à iudicibus & crudelissimis tormentis extorta. Imo demus etiam mille Sagas spontè de se talia fuisse confessas, quamvis vereretur, an ex tot myriadibus igne combustis, decem allegari possint, quæ id fecerint, quis iudex tam absurdus esset, ut crederet mille feminis unanimiter deponentibus, v. g. se in cælo fuisse, & cum S. Petro saltasse, aut cum ejus cane venatorio concubuisse. Nam magis (non dicam ridicula, quia crudelitas processus contra Sagas quid tristius postulat,) stulta sunt ea, quæ leguntur in depositionibus Sagarum. Hinc facilè responderi poterit communi effugio Jctorum nostrorum, in criminibus occultis & facti transeuntis, ut Adulterio, Stupro, Sodomia, Hæresi, Veneficio, Sortilegio &c. de corpore delicti aliter constare non posse, quam per conjecturas & indicia adeoq; in his præsumtionem & conjecturatam probationem heberi pro plena. *Vid. Carpz. qv. iij. n. 6r. Nem* in reliquis delictis omnibus saltem de aliquo corpore delicti aliquando constitit, de eorumq; existentia nulli homini sanæ mentis restare potest dubium. At cum nunquam extiterit corpus delicti in ullo casu Magiæ, parum apta est criminis hujus cum reliquis recensitis comparatio.

§. XLIX. Unde jam suâ sponte ruunt, quæ Doctores de indicibus Magiæ tradere solent. Sunt vero illa duplicis generis. Alia enim vel in lege publicâ Imperii & scilicet in Constitutione Carolinâ sunt fundata, alia iis à Doctoribus superaddita. Posteriora quod attinet, pudet ea referre, cum ea non aliis rationibus, quam

aucto-

auctoritatibus Inquisitorum Pontificiorum nitantur, ac propter superiora dicta, nullam mereantur fidem. Solent tamen Jcti Protestantes ea absque judicio commentariis suis cum approbatione inferere. Unde instar omnium sit Christophorus Crusius, qui in *Tractatu de indicis delictorum specialibus cap. 32.* tales nugas magno cumulo adscripsit, & defendere intendit. Neque è re erit, in his latius refutandis actum agere, cum nuperrimè in hac ipsa Academia fallacia ista Magiæ indicia peculiari dissertatione inaugurali fufius jam sint rejecta, & Auctor cautionis criminalis ista etiam solidissimè impugnaverit.

§. L. Illud tamen omittere nequeo, quod etiam pro peculiari indicio Magiæ venditur, si reus nel rea signis eminentibus externæ pietatis sint conspicui. *Vid. Crusius d. l. n. 102. seq.* Dixit Apostolus, Pietatem ad omnia esse utilem. Nostri vero indicium gravissimi & horrendi delicti eam esse volunt. Quis homo sanæ mentis vel in profundissimo somno tale argumentum sibi imaginari posset? An, inquiunt, fucata est illa pietas non vera. Demus initio, id verum esse. Non tamen propterea erit indicium Magiæ, Est hypocrisis vitium, quo omnes homines, maximè autem, qui honestiori vitæ genere, vel a natura, vel affectatione dediti sunt, tentantur. Ergone homines turpissimè viuentes damnabunt homines honestati dantes operam, ut Magos, ob suspicionem fucatæ pietatis sive levem, sive etiam gravem? Quis hæc concoqueret absque indignatione? Sed nec verum est, insignem professionem pietatis externæ esse indicium hypocriseos. Ergo nec talis professio potest justum indicium Magiæ esse, sed alio indicio opus esset adfirmandum prius hoc pseudo indicium, & nullâ aliâ re suspecti be Magia tunc opus haberent pro sua defensione, quàm ut afferrent vulgatum versiculum:

Omnia cum liceant, non licet esse piura.

Quin potius absurdissimum hoc indicium corroborat ea, quæ *suprà §. 41.* observavimus, nempe Clerum Pontificium crimen Magiæ invenisse, ut sub hoc pretextu viros pios sibi invidiosos possint sub specie justitiæ & Zeli divini interimere. Legant omnes, qui specimen illustre malitiæ Clericalis in hoc genere cognoscere desiderant integrum tractum Gallicum, cui titulus: *Historie des Diables de London,* & conferant Beckeri *mundum fascinatam lib. IV.*

c. II. ac stupeſcent. Hoc factò legant etiam attentè fabulam de horrenda Magià Ludovici Godofredi, quam Franciſcus Roſſetus inferuit *Hiſtoricis tragicis ſui temporis*, & inde ex Gallico in Germanicam idioma tranſtulit Martinus Zeilerus in *traurigen Mordgeſchichten* / & deprehendent, Spizelium ſine ratione in ſapè allegato tractatu ſapius hoc exemplum adduxiſſe, ſed potius vel ex ipſa deſcriptione Roſſeti multas circumſtantias tranſparere indicantes, Ludovicum Godofredum fuiſſe virum optimum & valde pium, ac ex ſola invidia à Clero! per calumniam ac ſubornationem falſe accuſatricis fuiſſe, ut magum condemnatum. Ulteriorem demonſtrationem reſervamus curis ſecundis.

§. LI. Sed videamus jam indicia, quæ lege Carolinâ continentur. Ita vero *Articulus 44. Conſtit. Criminalis*. Wenn jemand ſich erbeut/ andern Menſchen Zauberey zu lernen / oder jemand zu bezaubern bedrohet/ und dem bedrauten dergleichen geſchicht/ auch ſonderliche Gemeinſchaft mit Zauberey oder Zauberin hat/ oder mit ſolchen verdächtigen Dingen/ Gebärden/ Worten und Weſen umgeheth/ die Zauberey auff ſich tragen/ und dieſelbige Perſon deſſelben auch verüchtiget/ das giebet eine redliche Anzeigung der Zauberey/ und gnugſame Urſache zu peinlicher Frage.

§. LII. Forent hæc indicia nonnullius momenti, ſi probatum fuiſſet, exiſtere crimen Magiæ. Hoc vero nondum monſtrato & illa ſunt inania, nec verofimilitudinem aliquam inferunt. Demus *primò* eſſe aliquem probè convictum, quod ſe obtulerit, quod aliis magiam, (adde etiam Diabolicam) docere voluerit. Nullum inde oritur indicium, quod ipſe pactum cum dæmone inierit. Diximus ſuprà, §. 36. multos homines tam ſtultos eſſe, ut fœdera cum diabolo quærant, neque eſt dubium, multos homines tam profanos eſſe, ut talia deſiderantibus illudant eosque pecuniâ emungant, offerendo ſe, quod illud pactum tanquam mediatores promovere velint, & reverà alios homines ſubornent, qui diaboli perſonam ſuſtineant. Proptereà tamen nec ipſi Magi ſunt, nec Magiæ crimen exiſtit. Non laudo eos, non excuſo, non volo decipientes pariter ac deceptos à pœna etiam graviore eſſe! eximendos, ſufficit, quod non puniendi ſint ut magi, & quod hoc non ſit genuinum magiæ indicium.

§. LIII.

§. LIII. *Secundum* vero iudicium non intelligo. Nam initio nemo facile tam stultus erit, ut alteri minetur, daß er Ihm wolle bezahern. Quod si minetur, quod velit damno afficere vel intuitu vitæ aut sanitatis, vel intuitu bonorum, minæ hæ non inferunt damnum per magiam & fœdus cum diabolo. Sed fac etiam, aliquem expressè minatum esse quod velit per magiam ipsi nocere, unde constabit de altero hujus indicii requisito, quod reverà PER MAGIAM alteri nocitum sit, cum nulla detur Magia? Vel certum est & apertum, quod is, qui ita minatus est, alteri per media evidenter naturalia aut moralia damnum dederit, tum non est Magus; vel suspicio saltem est, damnum subsequutum ab isto per media occulta esse perpetratum, tum non poterit pro mago haberi: partim, quia valde dubium est, an damnum subsequutum ab eo processerit, partim quia media occulta non statim sunt diabolica. Multa sunt in naturâ occulta per quæ alteri etiam damnum dari potest absque concursu diaboli propter magnetismum naturæ, cujus rationem dare possunt nec Aristotelici nec Cartesiani. Sed hoc est antiquum asylum ignorantie Academicæ: Quicumque effectus non possunt demonstrari ex libellis Physicæ Academicæ, & tamen non commodè possunt Deo adscribi, abscribendi sunt Diabolo.

§. LIV. *Tertium* indicium, conversatio cum magis & sagis petit id, quod in quæstione est. Cum enim non sint magi & sagæ, nulla etiam est cum eis conversatio. Deinde etiam si demus, dari sagas, tamen conversatio cum iis esset indicium maximè fallax, cum multæ possit esse causæ aliæ, v. g. cognatio, vicinitas, educatio, interesse pecuniarium, paritas status & infinitæ aliæ, cur aliquis cum mago ejusmodi conversatus fuerit. An putabimus eos esse adulteros, falsarios, helluones, qui cum ejusmodi hominibus etiam familiariter conversantur. Notus quidem est versiculus: Noscitur ex socio qui non cognoscitur ex se. Sed notum etiam est, versiculos ejusmodi non esse sufficientes ad torturam; alias ex simili diæterio, quod solus cum solâ non præsumatur orare Pater noster, quilibet etiam torquendus esset, qui solus cum solâ deprehenderetur. Oriuntur ejus-

modi diſteria ex eo, quod ſæpius fieri ſolet, ſed præſupponunt communiter multas circumſtantias alias in iſtis diſteriis non expreſſas. Fallit autem maximè iſtud axioma de ſocio, in delictis occultis. Quid enim, ſi neſciam cum reliquo populo, Titium eſſe de aliquo crimine ſuſpectum, an converſatio cum Titio, cujus ſcelus poſteà detegitur, mihi fraudi foret? At Magia dicitur eſſe delictum occultum. Igitur ſi aliquis cum homine, poſteà magiæ accuſato & ſecundum proceſſum conſuetum convicto, converſatus eſt eo tempore, quo habebatur pro viro honeſto, qualis abſurditas eſſet, ſi converſatio hæc alterum redderet ſuſpectum. Nam articulus non poteſt loqui de eo, qui magiæ eſt accuſatus. Aut enim iſ condeſnatus eſt, aut abſolutus, & poſterius vel ob monſtratam innocentiam, vel ob purgata aut alias non ſufficientia indicia. Si condeſnatus eſt, caſus vix erit dabilis, ut alius cum tali converſari poſſit, cum nullum fortè detur exemplum, quod magus condeſnatus pœnæ gratiam impetraverit. Si abſolutus eſt, etiam ſi id propter inſufficientia indicia factum eſt, quænam eſſet ratio hunc pro ſuſpecto de magiâ haberi, qui converſatur cum eo, quem iudex præmiſſâ cauſæ cognitione pro mago non habet? Alia infinita ut jam taceam.

§. LV. Nimis autem generale, conſuſum, & obſcurum eſt indicium *quartum*: ſi quis utatur rebus, verbis, & geſtibus, quæ ſuſpecta ſint de magia, ut reverà pudere debuiffet autorem *Conſtit. Criminalis*, quod in re tanti momenti tam vagum indicium poſuerit, & ita inquisitoribus feneftras aperuerit, quilibet etiam ſi ſit res abſurdiſſima, ſub hoc indicio comprehendendi. Neque enim alias qui de indicii delictorum commentati ſunt, ſolent in enarrandis indicii delictorum quæ generalibus, quæ ſpecialibus à præſcriptione *Conſtitutionis Criminalis* latius abire, & indicia multiplicare. At cum in magiâ id facere communiter ſoleant, verofimilè eſt, interpretes ad eum errorem ſeductos eſſe, quod putaverit quilibet, ſe indicii illis afferre caſum, quartum hoc indicium declarantem, v. g. ſi quis deprehendat apud inquisitum ollam repletam bufonibus, membra humana, librum magiæ, aut ſi proponatur effoſſum limen domus vel ſtabuli, in iſtibus deſoſſum quid deprehendatur, quod homines inſicerentur

rentur &c. *vid. Cruf. d. Cap. 32. n. 4.* Ubi semper supponitur & magiam dari, & tales res probare aliquem esse magum, quorum utrumque tamen falsum est.

§. LVI. Quenam ergo cautiones Judici in processu contrè sagas adhibendæ sunt, ne innocentes puniantur? Plures equidem recenset Auctor Cautionis Criminalis *dub. 16. & seq.* quia præ se fert, ac si credat existentiam criminis magiæ sed quarum tamen singulæ infinitis ab usibus subacent, alibi examinandæ. Nobis unica cautio est, quia crimen magiæ pro fabuâ habemus, ut Princeps non permittat inquiri de crimine Magiæ, i. e. de fœdere hominum cum diabolo, (nam de damno hominibus per magiam occultam vel naturalem vel artificialem dato nobis sermo non est,) & ut Judex inferior nunquam inquiret. Et quamvis probè nobis constet, magistratûs intermedios esse executores potestatis summæ in Republ. nec posse eos vel leges vel mores receptos corrigere, simul tamen certi sumus, nunquam ad futura esse indicia sufficientia ad inquisitionem, adeoque Judicem inferiorem etiam legibus ipsis, & quæ illæ de iudiciis delictorum disponunt, si concedat denunciatis defensionem pro avertenda inquisitione, se ac suum procedendi modum defendere posse.

P R Æ S E S

ad

RER PONDENTEM SUUM.

R Eddo Tibi, Clarissime REICHI Dissertationem Tuam inauguralem de crimine Magiæ, quam meæ censuræ exhibuisti. Tractasti ibidem diversis quatuor capitibus 1. de existentia hujus criminis 2. de origine erroris communis, 3. de iudiciis Magiæ, 4. de cautelis circa processum sagarum, Legi & laudo diligentiam tuam, laudo, quod per tot devia unâ cum tot se ductoribus ambulans, tamen viam regiam veritatis inveneris, & cognoveris, crimen magiæ ad fabulas perti-
nere,

nere, quibus Clerus Pontificius decipere solet Laicos incautos. Neque miratus sum, quod in tantâ difficultate materiæ subinde in disputatione Tuâ remanserint dubia quædam, quæ ulteriorem disquisitionem videbantur postulare. Non mihi tamen fuit tempus, evolvendi auctores, quos passim pro corroborandâ sententiâ tuâ adduxisti & omnia cum curâ debita meditandi. Igitur cum Tibi jam proposueris, in secundis curis discursum Tuum emendatiorem unâ cum speciminibus quorundam processuum contrâ fagas edere, in chartam conjeci breves has Theses, quæ in perfectione prolixioris dissertationis Tuæ in mentem venerunt, & ad quarum methodum vellem revisionem meditationum Tuarum in secundis curis institui. Abstini datâ operâ à multis allegationibus, quia in cathedrâ non videndum est, quis dicat, sed quid dicatur, & quia defectus hic facile ex ipsis collectaneis Tuis suo tempore poterit suppleri.

Tu interim vale, ac res Tuas feliciter age,

Dabam d. 6. Novembr. 1701,

F I N I S.

in-
ate
bia
oo-
to-
xi-
um
u-
um
re-
er-
ne-
in
ltis
eft.
cile
ert.

05 A 2203

ULB Halle

3

003 782 557

VD 17 = 00

20.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

11,639

31
14

THESES INAUGURALES,
de

CRIMINE MAGIÆ,

quas
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
SCEPTRI BORVSSICI ET BRANDENBUR-
GICI HEREDE &c. &c.

IN ACADEMIA REGIA FRIDERICIANA,
Ex decreto Illustris Facultatis Iuridicæ
PRAESIDE

D. CHRISTIANO THOMASIO, Icto,
REG. MAI. BORVSS. CONSIL. PROF. PVBL. & h.t. DECANO,
PRO LICENTIA

Summos in utroque iure honores & DOCTORALIA
Privilegia legitime consequendi,
IN AUDITORIO MAIORI,
Horis Ante- & Pomeridianis

Solemni Eruditorum disquisitioni submittit

M. IOHANNES ~~Reiche~~ Amplif. Ordinis
Philosophici Adiunctus

ad D. 12. Novembr. 1701. *1701.*

HALAE MAGDEBURGICAE,
apud CHRISTOPH. SALFELDII, REGIMIN. REG. BORVSS. Typog.